

Els capellans

(ALDC, III, 535. Els capellans)

L'objectiu bàsic d'aquest mapa és il·lustrar la formació del plural dels mots oxítons acabats en nasal subjacent a partir del plural de *capellà*, *capellans*; el mot prové del llatí. CAPPELLANUS, der. del llatí tardà CAPPELLA, dim. de CAPPA, documentat en Isidor de Sevilla i Gregori de Tours amb el significat de 'caputxa' i passat després a 'capa amb caputxa'; CAPPELLA designava 'tros de capa que Sant Martí va donar a un pobre' → 'oratori erigit sobre aquesta relíquia' → 'oratori, capella' i *capellà* (fr. *chapelain*, cast. *capellán*), inicialment 'sacerdot d'una capella', va esdevenir sinònim de 'clergue, sacerdot' (DECat; *Glossarium*).

Tenim dos tipus de plural: **1)** addició de *-s* al singular amb *-n-* subjacent, forma normativa i general a la major part del

domini, *capellans*; **2)** addició de *-s* al singular, però sense *-n-* subjacent, *capellàs*, forma pròpia del rossellonès, com passa en altres mots en condicions semblants (*pas* 'pans', *màs* 'mans', etc.), tipus de plural que es troba en documents d'aquesta àrea des del s. XIII per probable influència occitana. En alguns llocs trobem *sacerdots* 17, 50, 85, 165; *vicaris* 125, 138, 139 (var. *vicari* 166; *viqui[ε]ris* 130; *viqui[æ]ris* 137; *viquiaris* 132, 134, amb una [ε] que ha diftongat espontàniament); *rectors* 119 (var. *retor* 149, 158, 160, 172, i *retors* 130, 162, 167, 169, 171), i el castellanisme *cures* 188, 189, 190, sovint amb caràcter secundari (veg. mapa 300).

Capellà i *sacerdot* són mots normatius.

